

LỄ HỘI CHÙA KEO

Không gian văn hóa đặc sắc đầu xuân

Là một trong những lễ hội lớn được tổ chức sớm vào dịp đầu xuân mới, lễ hội chùa Keo mùa xuân tại xã Duy Nhất (Vũ Thư) diễn ra từ ngày mùng 4 - 8 tháng Giêng. Với hoạt động phân lễ trang nghiêm theo đúng nghi thức cổ truyền, hoạt động phân hội được mở rộng sôi nổi, đa dạng, những ngày lễ hội sẽ tạo nhiều trải nghiệm ấn tượng cho du khách khi về dâng hương tế lễ, du xuân tại di tích quốc gia đặc biệt chùa Keo.

Du thuyền hát hội tại lễ hội chùa Keo mùa xuân.

Bảo lưu nét đẹp văn hóa cổ truyền

Dưới mái chùa cổ kính gần 400 năm tuổi, những bậc cao niên và thế hệ tiếp nối của làng Keo từng ngày chung tay góp sức gìn giữ nghi lễ cổ truyền. Dù là lễ hội mùa xuân hay mùa thu, mở màn cho chuỗi hoạt động diễn ra trong lễ hội luôn là

lễ khai chỉ (mở cửa đền Thánh) năm nào cũng được tổ chức trang trọng với ý nghĩa ghi nhớ công đức của thiền sư Dương Không Lộ. Ngay sau nghi lễ khai chỉ (mở cửa đền Thánh), trong sáng ngày mùng 4 tháng Giêng, nhân dân địa phương, du khách thập phương sẽ được tham gia vào nhiều hoạt động phân hội như: trống hội, du thuyền hát

hội, thi bắt vịt, biểu diễn kỳ lân, đặc biệt là hoạt động chạy giải, kéo lửa thổi cơm thi. Đây là hội thi thu hút sự tham gia của 4 giáp trong làng Keo với quan niệm khi mâm cơm được dâng lên lễ Thánh, lễ Phật thì cả làng sẽ gặp nhiều may mắn, công việc thuận lợi, hanh thông, mùa màng tươi tốt, bội thu... Để được đại diện cho làng tham gia vào

hội thi, mỗi thành viên đều được tuyển chọn, mang trong mình niềm vinh dự, tự hào và trọng trách lớn.

Là người dân làng Keo đã có kinh nghiệm gần 10 năm tranh tài ở hội thi này, anh Đặng Văn Chính chia sẻ: Năm nào anh em chúng tôi cũng dành thời gian chuẩn bị, tập luyện kéo lửa nấu cơm sao cho đạt kết quả tốt nhất từ việc đi tìm mồi kéo lửa nấu cơm thi, nặn đất đắp đầu rau phơi khô để khi đun nấu không bị vỡ, nổ, đến công đoạn thi nấu cơm chín, xối rền, chẻ sánh... Điều đặc biệt ở hội thi này, các đội sử dụng hoàn toàn bếp thủ công nên rất nhiều bụi, trong khi đó nếu nấu có bụi vào mâm cơm là không đạt chất lượng.

Du xuân tại lễ hội chùa Keo, du khách còn được hòa mình vào thiên nhiên tươi xanh tại khu vườn Bình An trong khuôn viên của chùa. Để niềm vui của du khách trong ngày đầu xuân mới được trọn vẹn, ban tổ chức các kỳ lễ hội đều chú trọng thực hiện nếp sống văn minh trong lễ hội, công tác vệ sinh môi trường, phòng, chống cháy, nổ, bảo đảm an ninh trật tự... Ông Nguyễn Hữu Khang, trưởng ban khánh tiết làng Keo cho biết: Năm nào lễ hội mùa xuân cũng đón tiếp rất đông du khách trong không khí tung bừng, phấn khởi. Bà con nhân dân cùng du khách du xuân, trải hội góp phần bảo tồn di tích và gìn giữ truyền thống lễ chùa đầu năm, cầu cho năm mới thuận buồm xuôi gió.

Sôi nổi niềm vui trong ngày đầu xuân mới

Là điểm đến ấn tượng cho du khách thập phương trong dịp du xuân, thay vì thời gian 1 ngày mùng 4 tháng Giêng như các năm trước đây, từ năm 2024, lễ hội chùa Keo mùa xuân mở rộng thời gian tổ chức hoạt động phân hội. Năm 2025, lễ hội diễn ra trong 5 ngày với những hội thi dân gian như: bịt mắt đánh trống, leo cầu ngỏ,

cờ tướng; nghi lễ múa rối chầu Thánh, hoạt động khai bút đầu xuân. Trong tất cả các ngày diễn ra lễ hội, du khách khi về với di tích quốc gia đặc biệt chùa Keo đều có thể thưởng thức du thuyền hát hội. Những lời ca, tiếng hát ngọt ngào, tha thiết như tấm lòng người dân nơi đây mời gọi du khách về với lễ hội truyền thống trên quê hương.

Từ mùa lễ hội xuân năm 2024, một trong những hoạt động phân hội được địa phương chuẩn bị là chương trình khai bút đầu xuân với sự tham gia của hàng trăm học sinh trên địa bàn huyện. Trong mùa lễ hội xuân Ất Ty 2025, chương trình khai bút đầu xuân được tổ chức trong cả ngày mùng 5 tháng Giêng. Các em học sinh không chỉ biểu diễn tiết mục múa hát chào tại lễ hội truyền thống mà còn được biểu dương tinh thần hiếu học và thành tích xuất sắc trong năm học vừa qua. Về hoạt động này, bà Phạm Thị Như Phong, Chủ tịch UBND huyện Vũ Thư chia sẻ: Khai bút đầu xuân thể hiện truyền thống tôn sư trọng đạo của người Việt Nam. Thông qua hoạt động này nhằm tưởng nhớ công ơn các bậc tiền nhân và phát huy truyền thống uống nước nhớ nguồn, đề cao sự học, trọng trí tuệ của người Việt Nam.

Sôi nổi hoạt động ý nghĩa trong 5 ngày diễn ra, lễ hội chùa Keo mùa xuân là điểm hẹn thú vị trên hành trình du xuân của nhân dân địa phương, du khách thập phương. Với sự chuẩn bị chu đáo của Ban tổ chức, lễ hội truyền thống không chỉ là dịp tuyên truyền, giáo dục tình yêu quê hương, lòng tự hào dân tộc, ý thức trách nhiệm của thế hệ hôm nay và mai sau đối với di sản văn hóa mà còn thiết thực quảng bá tiềm năng, thế mạnh phát triển du lịch văn hóa tâm linh, thực hiện các mục tiêu đã đề ra tại Nghị quyết số 09-NQ/TU về phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế quan trọng của tỉnh.

THANH HẰNG

Tự hào lễ hội truyền thống của quê hương

Năm 2012, chùa Keo, xã Duy Nhất (Vũ Thư) được công nhận di tích quốc gia đặc biệt. Năm 2017, lễ hội chùa Keo được ghi danh di sản văn hóa phi vật thể quốc gia. Với niềm vinh dự, tự hào sâu sắc, các kỳ lễ hội được quan tâm tổ chức, thể hiện nét độc đáo riêng có trong văn hóa cổ truyền của người dân nơi đây, đồng thời lan tỏa lòng hiếu khách, mời gọi du khách thập phương về du xuân, tế lễ.

Ông Nguyễn Bá Lục, Phó Chủ tịch UBND huyện Vũ Thư, Trưởng ban Chỉ đạo lễ hội chùa Keo mùa xuân

Hướng đến mùa lễ hội văn minh, mang bản sắc văn hóa dân tộc, Ban Chỉ đạo đã triển khai toàn diện các công việc liên quan đến công tác tổ chức lễ hội, phân công nhiệm vụ cụ thể và thường xuyên kiểm tra tiến độ thực hiện. Qua đó bảo đảm mục tiêu lễ hội diễn ra an toàn, trang trọng, hiệu quả, tiết kiệm, góp phần phát huy giá trị văn hóa, đồng thời quảng bá, giới thiệu mảnh đất, con người và tiềm năng phát triển du lịch của Vũ Thư.

Ông Nguyễn Mạnh Đoàn, Trưởng ban Quản lý di tích chùa Keo

Phát huy bản sắc văn hóa, các tầng lớp nhân dân chung sức đồng lòng cùng chính quyền địa phương, Ban Quản lý di tích đền chùa Keo và lễ hội chùa Keo thực sự là điểm đến du lịch văn hóa tâm linh, thu hút du khách trở về dâng hương, tế lễ, bày tỏ lòng tri ân sâu sắc các bậc tiền nhân có công lao to lớn với quê hương, đất nước. Các hoạt động lễ hội tôn nghiêm theo đúng quy định của Nhà nước, phong tục truyền thống tốt đẹp của địa phương, an toàn cho di tích và nhân dân cũng như du khách thập phương về dự lễ hội.

Bà Nguyễn Thị Kim Nhung, Hiệu trưởng Trường THCS Duy Nhất (Vũ Thư)

Tự hào về lễ hội truyền thống của quê hương, học sinh Trường THCS Duy Nhất đã tích cực tham gia tập luyện màn kéo chữ diễn ra tại chương trình khai bút đầu xuân trong khuôn khổ lễ hội chùa Keo mùa xuân năm 2025. Bên cạnh đó, thầy và trò nhà trường rất vinh dự có 5 học sinh có hoàn cảnh khó khăn vươn lên trong học tập sẽ được tặng quà tại chương trình. Đây là niềm động viên, khích lệ rất lớn, khuyến khích các em nỗ lực

hăng say học tập, đạt thành tích xuất sắc hơn nữa trong những năm học tiếp theo.

GIA PHÚ

“Lý thế quốc sư”

Đạo Phật du nhập vào nước ta từ sớm, nhanh chóng hòa nhập với tín ngưỡng bản địa, mang sắc thái Việt. Theo dòng chảy của lịch sử, những ngôi chùa - nơi các nhà sư tu hành và truyền đạo Phật mang nhiều kiểu dáng kiến trúc khác nhau. Trong đó, kiến trúc “nội công ngoại quốc”, tiền Phật hậu Thánh được cho là bắt nguồn từ thời Lý, nhằm tôn vinh những vị sư không chỉ có công giúp triều đình mà còn đóng vai trò quan trọng trong đời sống tinh thần của nhân dân địa phương. Chùa Keo, xã Duy Nhất (Vũ Thư) là một trong những ngôi chùa tiêu biểu cho lối kiến trúc này.

Trong chùa Keo hiện còn lưu giữ bức hoành phi đề bốn chữ lớn “Lý thế quốc sư”, mang thông điệp về thiền sư Dương Không Lộ - nhân vật lịch sử xuất thân từ nghề đánh cá đã trở thành vị quốc sư, đóng góp nhiều công trạng cho đất nước ở đầu triều Lý. Đến nay, quốc sư họ Dương không chỉ được thờ

ở chùa Keo, ngôi chùa ngài đã có công gây dựng mà còn được phụng thờ ở nhiều nơi. Dương Không Lộ (1016 - 1094) là vị quốc sư triều Lý được nhân dân tôn kính trong cả truyền thuyết và lịch sử. Trong tâm thức dân gian, Không Lộ là “ông khổng lồ” có phép thần thông biến hóa, có sức mạnh phi thường dời non lấp biển, khi thì là vị thần y vào kinh chữa bệnh lạ cho vua, khi lại cùng chúng dân vui cảnh đào sông, đắp đê, chài lưới... Theo sử sách, thiền sư họ Dương, húy là Minh Nghiêm, hiệu là Không Lộ. Xuất thân từ nghề chài lưới sông đước Không Lộ có chí hướng mộ đạo thiên. Năm 29 tuổi ông đi tu. Đến năm 44 tuổi, Không Lộ thiền sư cùng các sư Đạo Hạnh, Giác Hải kết bạn chuyện tâm nghiên cứu đạo thiên. Năm 1061, sau khi đã sang Tây Trúc để tu luyện về đạo Phật, Không Lộ về nước dựng chùa Nghiêm Quang, tiền thân của chùa Thần Quang (chùa Keo) ngày nay. Từ đó, ông chu du khắp vùng rộng

lớn của châu thổ Bắc Bộ, dựng chùa, truyền bá đạo Phật và được suy tôn là vị tổ thứ 9 của phái thiền Việt Nam.

Cho đến nay, việc thiền sư Không Lộ lên kinh đô chữa khỏi bệnh cho vua Lý Thánh Tông và được vua phong làm quốc sư vẫn luôn được lưu truyền, gắn liền với lễ rước Đức Thánh có hàng trăm người tham gia trong các kỳ lễ hội chùa Keo mùa thu. Tại chương trình nghệ thuật đặc biệt trong lễ khai mạc lễ hội chùa Keo mùa thu năm 2024, truyền thuyết này đã được tái hiện để nhân dân địa phương, du khách thập phương thêm hiểu biết về cuộc đời và những công trạng của ngài. Chuyện kể rằng, khi thiền sư Không Lộ và thiền sư Giác Hải về thăm chùa Nghiêm Quang, nơi thiền sư Không Lộ khởi nghiệp tu hành, dân chúng vui mừng khôn xiết. Dân ấp Keo ngày đêm mong mỗi ngài về để được dẫn dắt, hiểu thêm nhiều điều hay lẽ phải. Tình quê lại láng nhưng thiền sư Không Lộ được sứ giả

báo tin nhà vua bị mắc chứng bệnh lạ, sợ tiếng tắc kè kêu, thuốc gì cũng không thuyên giảm, ngài vội vã lên đường về kinh. Thù quê chẳng mấy người ngoại trong tâm tưởng, ngài đành tặng dân ấp Keo mấy vần thơ: Trách đặc long xà địa khả cu/Dã tình chung nhật lạc vô dư/Hữu thời trực thượng cô phong đính/Trường khiếu nhất thanh hàn thái hư (Kiểu đất long xà chọn được nơi/Thú quê nào chán suốt ngày vui/Có khi đỉnh núi trèo lên thẳng/Một tiếng kêu vang lạnh cả trời).

Sau khi được phong là quốc sư, thiền sư Dương Không Lộ đã xin với nhà vua được bắt tay ngay vào việc chăm lo công việc nhà nông, trị thủy, khai khẩn đất hoang để nuôi dân sinh kế. Ngày 3 tháng 6 năm Giáp Tuất 1094, đời vua Lý Nhân Tông, thiền sư Dương Không Lộ hóa, hưởng thọ 79 tuổi. Đến năm 1167, đời vua Lý Anh Tông, nhà vua xuống chiếu đổi tên chùa Nghiêm Quang thành chùa Thần Quang. Ngàn năm đã trôi qua, nhiều vị cao tăng khẳng định thiền sư đã để lại cho hậu thế một tấm lòng bao dung, vị tha, dùng ngôn ngữ của Phật giác ngộ để chuyển hóa tâm thức chúng sinh.

TÚ ANH

Sôi nổi hội thi dân gian trong lễ hội chùa Keo mùa xuân.

Các đội dâng mâm cơm đã hoàn thành trong hội thi kéo lửa thổi cơm lên lễ Phật, lễ Thánh.

Các em học sinh tham gia biểu diễn tại chương trình khai bút đầu xuân trong lễ hội chùa Keo.

Chương trình nghệ thuật mang âm hưởng sử thi tại lễ hội chùa Keo tái hiện cuộc đời thiền sư Dương Không Lộ.